

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΙΨΙΑ

Τόμος Β'.
ΑΡΙΘΜ. 48.

Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου καὶ 1. Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους, ἐξάμηνος μόνον
καὶ προπληρωτῆα: Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 10 ἢ μάρκ. 8.

ΕΤΟΣ Β'.
τῇ 15/27. Δεκεμβρίου 1886.

Η ΑΦΗ ΤΩΝ ΤΥΦΛΩΝ.

Δύο ἔλβετοι φυσιοδίφαι, οἱ καθηγηταὶ Χέρτσεν καὶ Σορὲ κατέγιναν ἐσχάτως εἰς τὴν ἐμβριθῇ μελέτην τοῦ αἰσθημα-
τος τῆς ἀφῆς, περὶ τοῦ
ὁποίου μέχρι τῆς σήμερον
ἀκόμη ἐπικρατοῦσι πολλαὶ
καὶ διάφοροι θεωρίαι. Αἱ
παρατηρήσεις τοῦ πρώτου
τῶν ἀνωτέρω φυσιοδιφῶν
φαίνονται ἀποδεικνύουσai,
ὅτι ἡ ἐν λόγῳ αἰσθησις
δὲν εἶνε ἀπλή, ἀλλ' ὅτι
σύγκειται ἐκ τοῦ αἰσθημα-
τος τοῦ ψύχους καὶ τῆς
θερμότητος καὶ τοῦ αἰσθη-
ματος τοῦ ἄλλους. Πᾶν
μέλος τοῦ σώματος ἡμῶν
χάνει τὰς διαφορὰς ταύ-
τας ἰδιότητος τῶν περι-
φερικῶν νεύρων, ἅμα ὡς
ὑποβληθῇ εἰς μεθοδικὴν
περίσφιγξιν καὶ παρακω-
ληθῇ ἢ διὰ τῶν αἱματο-
φόρων ἀγγείων τοῦ κυκλο-
φορίας τοῦ αἵματος. Ὁ
αὐτὸς καθηγητὴς ἀναφέ-
ρει προσέτι μίαν γυναῖκα,
προβεβηκυῖας ἡλικίας, ἣτις
εἶχε πάθει μερικὴν παρά-
λυσιν τῶν σκελῶν τῆς καὶ
ἡσθάνετο μόνον τὴν ἐπε-
νέργειαν τοῦ ψύχους καὶ
τοῦ ἄλλους. Ἐπεχείρησε
λοιπὸν λεπτομερεστέραν
ἔρευναν καὶ εὗρεν ὅτι προσ-
βεβλημένος ἦν ὁ νωτιαῖός

της μυελός. Ἡ παρατήρησις αὕτη τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφε-
τηρία, ὅπως ἀπ' εὐθείας ἐπιχειρήσῃ πειράματα ἐπὶ ζῶων, δι'

ὧν ἐλπίζει ἐν βραχεῖ, ὅτι
θὰ κατορθώσῃ νὰ ταξινο-
μήσῃ τὰ διάφορα ἀπτικὰ
αἰσθηήματα, συγχρόνως δὲ
καὶ νὰ ἀνεύρῃ τὰ ἰδιαίτερα
αὐτῶν κατὰ τόπους κέντρα.

Ὁ δὲ ἕτερος τῶν φυ-
σιοδιφῶν τούτων, ὁ καθη-
γητὴς Σορὲ ἡσχολήθη πρὸ
πάντων εἰς τὴν ψυχολογι-
κὴν ἐξήγησιν τῆς ἀφῆς,
προσπαθῆσας ἰδίᾳ νὰ ὀρίσῃ
μέχρι τίνος βαθμοῦ δυνά-
μεθα νὰ φθάσωμεν, θέλον-
τες τυφλὸν τινα ἐκ γεννε-
τῆς νὰ διδάξωμεν τὴν ἰδέαν
τοῦ ὥραιου μόνον διὰ τῶν
ἐξωτερικῶς ἀπτικῶν σχημά-
των. Ἐκ τῶν προτέρων
ἦτο γνωστὸν, ὅτι ὁ κωφά-
λαλος δύναται ν' ἀντιλη-
φθῇ καὶ νὰ ἐκτιμῇ τὰς
μουσικὰς ἐντυπώσεις ἐπειδὴ
κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον
εὐκρινῶς μεταβιβάζονται
εἰς τὸ νευρικόν του σύστημα
αἱ κυμάνσεις τοῦ ἤχου. Ὁ
Σορὲ λοιπὸν διατείνεται
ὅτι καὶ ὁ τυφλὸς κατὰ
τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται
νὰ διδαχθῇ πῶς νὰ δια-
κρίνῃ καὶ νὰ ἐκτιμᾷ τὸ
κάλλος καὶ ἐν γένει το εἰ-

Ο ΜΕΛΛΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΣ. Κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Στράϊτ.

δος τῶν ἀντικειμένων, ἐπιχειρήσας δὲ ἐρεύναι ἐν τῷ τυφλο-
κομείῳ τῆς Λωσάννης ἐπεσθῆναι, ὅτι οἱ τυφλοὶ ἔχουσι τὴν
αὐτὴν ἀκριβῶς κλίσιν πρὸς τὴν συμμετρίαν, ἣν καὶ οἱ κω-
φάλαλοι, αἱ γυναῖκες π. χ., αἵτινες ἐν τῷ ἀσύλῳ τούτῳ ἐρ-
γάζονται κεντῶσαι ὑφάσματα κτλ. μεγίστην σημασίαν ἀπο-
δίδουσιν εἰς τὴν κανονικότητα τῶν σχεδιασμάτων, οἱ πλέ-
κοντες καλὰ διὰ κατ' οὐδέναν τρόπον πείθονται νὰ ἐργασθῶ-
σιν, ἀν' αἱ ἰτεῖναι βέγγαι, δι' ὧν πλέκουσι τὰ ἐργόχειρά των,
δὲν ἔχουσιν ὅλοι ἴσον μῆκος, ἐν γένει δὲ πᾶν σημεῖον οἰας-
δήποτε ἀνωμαλίας φαίνεται εἰς αὐτοὺς ἀπόδειξις ἀσχημίας.
Ἀγαπῶσι τὰς λείας ἐπιφανείας καὶ τὰ σύμμετρα σχήματα,
αἰσθάνονται δὲ τὴν μεγίστην ἀηδίαν, ὅταν λάβωσιν εἰς χει-
ρας ἀγγεῖον, ἐφ' οὗ διὰ τῶν χειρῶν ἐψηλάφησαν ῥωγμὴν
τινα, ἢ ἐπὶ τῆς τραπέζης προσέξουσιν ἀνωμαλίαν.

Ὁ καθηγητὴς Σορέ δὲν κόμνει λόγον περὶ τῆς ἀνα-
πτύξεως τῆς καλαισθησίας παρὰ τῷ ἐκ γεννητῆς τυφλῷ,
ἡτις εἶνε καθαρῶς τεχνητὴ καὶ ἀπαιτεῖται μεγίστην δόσιν ὑπο-
μονῆς καὶ καρτερίας παρὰ τε τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ μα-
θητοῦ, ἀναφέρει δὲ παραδείγματα τινα, λίαν ἀξιοσημείωτα,
περὶ τῆς παιδαγωγικῆς ταύτης μεθόδου. Τυφλὸς τις παῖς
ἠδύνατο, ψηλαφῶν τὴν εἰκόνα, νὰ διακρίνῃ μετὰ μεγάλῃς
εὐχερείας τὸν ἵππον ἀπὸ τοῦ βοός, ἄλλος δὲ τις, κατὰ τὴν
αὐτὴν μέθοδον, τὰ πτηνὰ, καὶ ἡ τέχνη αὐτῇ τῶν ἀτυχῶν
τούτων ὄντων φθάνει πολλάκις εἰς τὸσον βαθμὸν τελειότη-
τος, ὥστε νὰ διακρίνωσι καὶ αὐτοὺς τοὺς εὐειδεῖς ἢ δυσει-
δεῖς χαρακτῆρας τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς.

„Πρὸ τριῶν ἐτῶν, διηγεῖται ὁ Σορέ, ἐπεσκέφθησαν τὸ
ἀσυλὸν τῶν τυφλῶν ἐν Λωσάννῃ τρεῖς καθηγηταί· καὶ ὁ μὲν
ἐξ αὐτῶν, Σουηδὸς τὴν καταγωγὴν, ἦτον ὑψηλοῦ ἀναστή-
ματος καὶ ὠραῖος τὴν ὄψιν, ὁ δὲ κατήγετο ἐξ Ἑλβετίας

καὶ ἠδύνατο ὡς πρὸς τὴν ἀσχημίαν ν' ἀνταγωνισθῇ πρὸς
τὸν Θεοσίτην, καὶ τέλος ὁ τρίτος ἦτον ἀνθρωπος ἐκ τῶν
συνήθων, ὡς πρὸς τὴν μορφὴν οὐδόλως διαφέρων ἀπὸ τῶν
ἄλλων θνητῶν. Μεταξὺ τῶν τροφίμων τοῦ ἀσύλου εὐρί-
σκετο καὶ τυφλὸς τις κωφάλαλος, πενέστατος μὲν, ἀλλ' εὐ-
φρέστατος καὶ νοημονέστατος, καίτοι ἐστερεῖτο ὁ δυστυχὴς
τόσων μέσων συγκοινωνίας πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον.
Ἀλλ' ἰδιαζόντως ἦν ἀνεπτυγμένον παρ' αὐτῷ τὸ αἰσθημα
τῆς ἀφῆς. Ὅσάκις ἐψηλάφει δυσειδῆ τινα μορφήν, πάντοτε
ἐδείκνυε σημεῖα οἴκτου ἢ ἐχειρονόμει εἰρωνικῶς. Τῷ ἐπα-
ρουσίασαν λοιπὸν καὶ τοὺς τρεῖς ἀνωτέρω μνημονευθέντας
ξένους. τοὺς ὁποίους ἀμέσως ἤρχισε κατὰ τὴν συνήθειάν του
νὰ ψηλαφῇ. Τὸ ἀνδρικὸν κάλλος τοῦ Σουηδοῦ τὸν ἐκίνησεν
εἰς ζωηρότατον θαύμασμόν, ὅτε δὲ μετέβη εἰς τὸν Ἑλβε-
τὸν ἐξερράγη εἰς εἰρωνικὸν γέλωτα καὶ διὰ χειρονομιῶν ἐδει-
ξεν ὅτι ὁ ἀνθρωπος οὗτος ἦν πρότυπον ἀσχημίας. Εἰς τὸν
τρίτον καθηγητὴν οὐδὲν εὗρε τὸ παράδοξον καὶ ἐκτακτον,
δὲν ἐξεδήλωσε δὲ οὔτε εὐαρέσκειαν οὔτε ἀποστροφήν.“

Καὶ ταῦτα μὲν λέγει ἡμῖν ἐν τῇ περισπουδαστῇ περὶ
τοῦ ζητήματος τούτου πραγματείᾳ τοῦ ὁ Σορέ, καίτοι δὲ
τὰ ἐκ τῶν θεωριῶν του συμπεράσματα φαίνονται ἡμῖν εὐ-
θὺς ἐξ ἀρχῆς ὀλίγον παράτολμα, δὲν δυνάμεθα ἐν τούτοις
νὰ μὴ θαυμάσωμεν τὴν ἀκαταδάμαστον ἀφ' ἑνὸς τῶν δι-
δασκάλων τούτων καρτερίαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν τέλειον
καὶ ὄντως θαυμασιώτατον διοργανισμόν τῆς ἀνθρωπίνης φύ-
σεως, ἡ ὁποία τὴν ἀνικανότητα ἢ καὶ τὴν παντελῆ φθορὰν
ἢ ἔλλειψιν ἀναγκαίου τινὸς ὀργάνου, κατορθοῖ ν' ἀναπλη-
ρῶσιν διὰ τῆς ἐπὶ τὸ τελειότερον ἀναπτύξεως ἄλλου, ἀνα-
λαμβάνοντος νὰ ἐκτελῇ καθήκοντα ὅπως ξένα πρὸς τὰ ἀρ-
χῆθεν αὐτῷ ἐπιβεβλημένα.

Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ.

Αἱ καλαὶ καὶ πρὸ πάντων αἱ χρήσιμοι καὶ ὠφέλιμοι
ιδιότητες τῶν ἰτεῶν εἶνε τόσον κατάδηλοι καὶ φανεραί, ὥστε
ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων ἐκίνησαν τὴν προσοχὴν τῶν
ἀνθρώπων καὶ πολλάκις συνεβάδισαν μὲ τὰς τύχας τοῦ ἀν-
θρώπου γένους ὡς ἄφωνοι, ἀλλὰ συμπαθεῖς μάρτυρες. Καὶ
αὐτὸς ὁ Ψαλμῳδός, περιγράφων τὴν ἀπελπισίαν τῶν ἐν Βα-
βυλῶνι αἰχμαλώτων Ἰουδαίων, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐξαισίων
φυτῶν τῆς χώρας τῶν τυράννων ἀναφέρει καὶ τὰς ἰτέας, εἰς
ὧν τοὺς κλάδους ὁ θρηνῶν λαὸς ἐκρέμα τὰς λύρας του, ὁ
δὲ Ὅμηρος λέγει περὶ τοῦ Ὀδυσσεῆος, ὅτι τὸ πλοιάριον, ἐφ'
οὗ ἐπιβαίνων ἐγκατέλιπε τὴν νῆσον τῆς Καλυψοῦς, εἶχε στε-
ρεώσει δια πυκνοῦ δικτύου ἐκ κλάδων ἰτέας εἰς προφυλακὴν
ἀπὸ τῶν ἀγρίων κυμάτων τῆς θαλάσσης.

Δὲν εἶνε λοιπὸν ἄπορον ἀν' οἱ ἀνθρωποὶ πρωϊμώτατα
ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ φυτεύωσιν ἰτέας, εἴτε πρὸς
στολισμόν, εἴτε πρὸς στερέωσιν τῶν ὀχθῶν, εἴτε τέλος χά-
ριν χρησίμων σκοπῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν. Κάτων ὁ πρε-
σβύτερος, ἀποθανὼν τῷ 149 π. Χ. ἐθεώρει κατ' ἐκείνην ἔτι
τὴν ἐποχὴν τὴν καλλιέργειαν τῶν ἰτεῶν ὡς ἓνα τῶν σπου-
δαιοτέρων κλάδων τῆς πλουτολογίας, ἓνα δὲ αἰῶνα μετὰ
τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ὁ Κολουμέλλας ἠσθάνθη ὅτι ἦτον
ἀνάγκη, ἐν τῷ περὶ γεωπονίας ἔργῳ του νὰ ἐπισυνάψῃ καὶ
εἰσαγωγὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἰτεῶν.

Ἐκτοτε πολλοὶ παρῆλθον χρόνοι, καθ' οὓς οἱ ἀνθρωποὶ
ἐπαυσαν ν' ἀπονέμωσι πρὸς τὰς ἰτέας καὶ αὐτὴν τὴν ὀλίγην

προσοχὴν, ἥς ἀπέλαυνον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἀφ' οὗτου
ὅμως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ καλαθοποιΐα ἤρχισεν
ὀλοῦν νὰ ἐπεκτείνεται καὶ νὰ ἐξευγενίζεται, ἀπεδείχθη τὸ
ἐξ ἀγρίων ἰτεῶν ὑλικὸν ἀνεπαρκὲς κατὰ τε τὸ ποῖον καὶ τὸ
ποσόν, διότι ἄπειρα ποσὰ ἰτεῶν ξύλων ἀπρητοῦντο πρὸς κα-
τασκευὴν τῶν παντοειδῶν πλεκτῶν καλαθίσκων καὶ ἄλλων
ἀντικειμένων, ἅτινα πολλάκις ἀποτελοῦνται ἐξ ἀπειραρίθμων
τεχνιγόντων πεπλεγμένων μικρῶν ἰτεῶν κλώνων. Οὕτω λοι-
πὸν ἐδόθη ἡ πρώτη ἀφορμὴ ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ παραχωρήσωσι
εὐρυτέρας ἐκτάσεις γῆς πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν δένδρων τού-
των, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ κανονικῶς νὰ ἐπιβλέπωσι καὶ νὰ ἐπι-
διώκωσι τὴν καλλιέργειαν καὶ προκοπὴν τῶν. Τὰ πρῶτα
δοκίμια ἐγένοντο κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ὅτε καὶ συγ-
γράμματα πολλοῦ τῆς Εὐρώπης εἶχον ἐκδοθῇ περὶ τοῦ
τρόπου τῆς καλλιέργειας τῶν ἰτεῶν. Ἐν Γαλλίᾳ, Βελγίῳ
καὶ Ἀγγλίᾳ εἶχον προτρέξει τῶν Γερμανῶν, οἵτινες μέχρι
τῶν μέσων τοῦ παρόντος αἰῶνος πολλόνκις ἠναγκάζοντο ν'
ἀγοράζωσι κλώνους ἰτέας ἐκ Βελγίου καὶ Γερμανίας, κατὰ
τινα δὲ στατιστικὴν τοῦ 1875 εἰς ἓνα καὶ μόνον παραρρή-
γιον νομόν, ὅπου 25,000 ἐργατῶν ἀσχολοῦνται εἰς τὴν κα-
λαθοποιΐαν, εἰσῆχθησαν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἐκ Γαλλίας καὶ
Βελγίου ὑπὲρ τὰς 300 σιδηροδρομικὰς ἀμάξας, πλήρεις ἰτεῶ-
νων κλάδων.

Ἐπόμενον ἦτον οἱ Γερμανοὶ νὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἔλλει-
ψιν ταύτην καὶ νὰ λάβωσι τὰ μέτρα των, ὅπως παύσωσι τοῦ